

Dobro došli na stranicu sa novostima o projektu „Unapređeni ravnopravni pristup i završavanje preduniverzitetskog obrazovanja za decu kojoj je potrebna dodatna obrazovna podrška – Učimo svi zajedno”. Tokom prethodnih skoro 4 godine, ovaj projekat je snažno doprinosa unapređivanju kvalitetnog, pravednog i otvorenog inkluzivnog pristupa obrazovanju za svako dete.

Bilten sa novostima o projektu je poslednji koji se objavljuje, s obzirom na to da je projekat „Učimo svi zajedno” završen 31. decembra 2024. godine. Stoga ovaj bilten predstavlja rezultate koji su postignuti tokom njegovog trajanja, i koji će ostati kao polazna tačka za dalje unapređivanje inkluzivnog obrazovanja i vaspitanja.

O PROJEKTU

Nadovezujući se na već postignute rezultate u primeni inkluzivnog obrazovanja u Republici Srbiji, projekat „Unapređeni ravnopravni pristup i završavanje preduniverzitetskog obrazovanja za decu kojoj je potrebna dodatna obrazovna podrška – Učimo svi zajedno” doprinosi unapređenju inkluzivnog obrazovanja kao opšteprihvaćenog standarda u obrazovnom sistemu Republike Srbije. Projekat su sproveli **Ministarstvo prosvete** i **UNICEF**, uz podršku **Evropske unije**.

„Kada deca uče u redovnim školama u kojima se slavi različitost, obrazovanje daje najbolje rezultate za sve učenike.”

Deyana Kostadinova, direktorka UNICEF-a u Srbiji

CILJEVI PROJEKTA

- ▶ **modernizacija** sistema obrazovanja i vaspitanja i usklađivanje sa standardima i praksama zemalja Evropske unije u oblasti inkluzivnog obrazovanja,
- ▶ unapređivanje sveukupnog kvaliteta obrazovanja, što obuhvata i znanja i veštine nastavnika da odgovore potrebama svakog deteta u odeljenju,
- ▶ unapređivanje **saradnje** različitih aktera na nacionalnom i lokalnom nivou na **daljem razvoju** kvalitetnog inkluzivnog obrazovanja za svako dete.

Jednak pristup kvalitetnom obrazovanju važan je za svako dete, a posebno za decu/učenike kojima je potrebna dodatna podrška. Obrazovanje je pokretačka snaga društva i ono predstavlja ključ za smanjenje siromaštva, nejednakosti i socijalne isključenosti.

Jedan od glavnih zadataka obrazovnog sistema je da omogući svakoj osobi da ostvari svoj puni potencijal, pa inkluzivno obrazovanje predstavlja najbolju investiciju u budućnost jer se ulaže u razvoj dece koja će graditi buduće društvo i biti otvorena da prihvate i uvažavaju društvene različitosti.

Više o projektu možete saznati ovde:

<https://www.euzatebe.rs/rs/projekti/inkluzivno-obrazovanje-za-svako-dete-1>

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ

**#EU
ЗА ТЕБЕ**

POSTIGNUTI SU SLEDEĆI REZULTATI

Oko **125.000** učenika iz **206** škola imalo je koristi od ojačanih kompetencija nastavnika, s obzirom na to da je više od **8.000** zaposlenih unapredilo kapacitete za inkluzivno obrazovanje kroz obuke, mentorsku podršku i horizontalnu razmenu,

Preko **400** škola primenilo je i imalo koristi od horizontalnog učenja koje je vodilo **6** škola – kandidata za sticanje statusa model ustanove, koje su prikazale svoje inkluzivne inovativne prakse,

Oснаžene su kompetencije članova **160** interesornih komisija u svim opštinama i gradovima u Republici Srbiji kako bi potrebe dece i učenika za dodatnom obrazovnom podrškom u inkluzivnom okruženju bile primerenije procenjene,

160 interesornih komisija, u svim jedinicama lokalne samouprave, osnažile su svoje kapacitete u oblasti procene potreba za primenom asistivnih tehnologija i rada resursnih centara,

Pružena je podrška donošenju i primeni Pravilnika o resursnom centru, te je uspostavljeno **13** resursnih centara i podržano i izgradnju njihovih kapaciteta i resursa kako bi mogli da pružaju odgovarajuću podršku redovnim školama, učenicima, nastavnicima i roditeljima u realizaciji inkluzivnog obrazovanja za decu kojoj je potrebna dodatna obrazovna podrška, a u kontekstu stvaranja inkluzivnog okruženja za svu decu,

Skoro **4.000** dece sa smetnjama u razvoju, **494** škole, **640** roditelja i skoro **1.600** nastavnika imalo je koristi od uspostavljanja, jačanja kapaciteta, i pružanja podrške radu resursnih centara i usluga podrške koju su resursni centri pružali učenicima, roditeljima, školama, nastavnicima i drugim prosvetnim radnicima,

Obrazovanje preko **1.300** dece unapređeno je kroz korišćenje različitih sredstava niskotehnološke i visokotehnološke asistivne tehnologije,

Ojačan je sistem podrške učenicima sa smetnjama u razvoju i invaliditetom tako što su obezbeđene asistivne tehnologije u vrednosti od **181.000** dolara. Pet resursnih centara koji će postati čvorišta asistivne tehnologije (resursni centri u Kragujevcu, Nišu, Novom Sadu, Pančevu i Užicu) opremljeno je sa **3.694** proizvoda asistivne tehnologije,

194 dece, **168** roditelja i **343** nastavnika iz **14** škola imalo je koristi od podrške mobilnog tima resursnog centra uspostavljenog za pružanje podrške inkluzivnom obrazovanju dece izbeglica i migranata i dece iz najmarginalizovanijih grupa,

Podržan je razvoj programa jačanja nastavničkih kompetencija za inkluzivnu pedagogiju i razvoj inkluzivnih praksi kroz modularnu obuku, mentorsku podršku i horizontalnu razmenu,

Obezbeđena je podrška za šest škola kandidata za sticanje statusa model ustanove kroz programe obuka, grantove i kontinuiranu mentorsku podršku, kako bi mogle da razvijaju i šire izuzetne i inovativne inkluzivne prakse; takođe, obučeno je **85%** zaposlenih i podržan je razvoj inovativnih i izuzetnih inkluzivnih praksi kroz kolaborativna akciona istraživanja u tim školama,

Podržano je jačanje kapaciteta **151** savetnika-spoljnog saradnika te razvoj i primena mehanizma intenzivne podrške školama za razrešavanje izazovnih situacija u vezi sa realizacijom inkluzivnog obrazovanja,

Kroz mehanizam pružanja stručne podrške u razrešavanju izazovnih situacija u realizaciji inkluzivnog obrazovanja, obezbeđena je intenzivna podrška savetnika spoljnih saradnika i prosvetnih savetnika u više od **180** škola,

Preko **134.000** dece imalo je koristi od razvoja kapaciteta **20** jedinica lokalne samouprave za donošenje inkluzivnih politika zasnovanih na dokazima, i usvojenih lokalnih inkluzivnih politika od značaja za unapređivanje inkluzivnog obrazovanja, za koje su ove opštine/gradovi obezbedili budžetska sredstva u iznosu od **30** miliona dinara,

Pružena je podrška osnivanju lokalnih tela za inkluzivno obrazovanje u **20** jedinica lokalne samouprave,

Pravni okvir inkluzivnog obrazovanja unapređen je kroz **14** novih propisa i strateških dokumenata, a interesorna radna grupa, osnovana od strane Ministarstva prosvete sa ciljem izrade preporuka za usklađivanje pravnog okvira koji uređuje oblast inkluzivnog obrazovanja sa međunarodnim standardima, uputila je **42** preporuke ministarki prosvete,

Podržana je izrada studije izvodljivosti finansiranja inkluzivnog obrazovanja, koja je ponudila modele finansiranja koji obezbeđuju jačanje pravednosti, otvorenosti i kvalitet inkluzivnog obrazovanja,

Revidiran je okvir za praćenje inkluzivnog obrazovanja sa indikatorima praćenja inkluzivnog obrazovanja na lokalnom nivou, kako bi jedinice lokalne samouprave imale dobre instrumente i smernice za praćenje i unapređivanje inkluzivnog obrazovanja,

Izrađeni su tematski nacionalni izveštaj o inkluzivnom obrazovanju dece iz socijalno i ekonomski ugroženih porodica i sredina, i nacionalni izveštaj o inkluzivnom obrazovanju za period **2022-2024. godine** koji će predstaviti pregled stanja, postignuća, izazove i smernice za dalje unapređenje inkluzivnog obrazovanja dece iz tih osetljivih grupa,

Izrađena je studija izvodljivosti nacionalnog centra za asistivne tehnologije i finansiranja asistivne tehnologije, koja predstavlja polazne osnove za dalji razvoj sistema obezbeđivanja asistivne tehnologije svakom detetu kome je ona potrebna.

ZAGOVARANO JE I PROMOVISANO INKLUZIVNO OBRAZOVANJE

Povodom 15 godina primene inkluzivnog obrazovanja u Srbiji, organizovali smo konferenciju *Zajedno za svako dete*, na kojoj su predstavljeni rezultati dosadašnjih napora na stalnom unapređivanju inkluzivnog obrazovanja, kao i rezultata projekta „Učimo svi zajedno“. Konferencija je bila važna retrospektiva postignutih ciljeva, ali i planova za budućnost.

„Tokom 15 godina primene inkluzivnog koncepta u obrazovanju unapređeni su kapaciteti škola i nastavnika, i danas se više 20.000 učenika obrazuje prema individualnim obrazovnim planovima u redovnim školama. Uvedeni su inovativni mehanizmi za podršku ustanovama, kao što su savetnici spoljni saradnici za inkluzivno obrazovanje, 13 resurs centara koji učenicima obezbeđuju pristup asistivnim tehnologijama, angažovano je 280 pedagoških asistenata za decu romske nacionalnosti, a intenzivno radimo i na obezbeđivanju pedagoških asistenata za učenike sa smetnjama u razvoju i invaliditetom. Unapređivanje inkluzivnog obrazovanja je strateški cilj zato što je reč o najpravednijem obrazovnom kontekstu.“

Slavica Đukić Dejanović, ministarka prosvete

Na konferenciji „Zajedno za svako dete“, učestvovalo je više od 200 donosilaca odluka, obrazovnih stručnjaka, nastavnika i predstavnika i predstavnika akademskih i istraživačkih organizacija,

nevladinih i međunarodnih organizacija, kao i dece i mladih koji su razmenili iskustva i primere dobre prakse inkluzivnog pristupa u obrazovanju iz zemlje i inostranstva.

„Danas završavamo uspešan projekat o inkluzivnom obrazovanju, ali i proslavljamo značajan jubilej: 15 godina unapređivanja inkluzivnog obrazovanja u Srbiji. Želim da istaknem ključnu ulogu koju lokalni akteri igraju u unapređenju ovog procesa. Nadam se da će zajednica praktičara koju smo kroz ovaj projekat osnažili nastaviti da raste, obezbeđujući da svako dete dobije podršku koju zaslužuje. Nastavićemo da podržavamo inkluzivne obrazovne politike u Srbiji.“

Plamena Halačeva, zamenica šefa Delegacije Evropske unije u Srbiji

Sa konferencije su poslate poruke da je samo inkluzivno obrazovanje kvalitetno obrazovanje. Inkluzivno obrazovanje je ključno za izgradnju pravičnog, otvorenog, i ekonomski jakog društva.

„Srbija je napravila značajne korake u inkluzivnom obrazovanju u poslednjih 15 godina, i pokazala je da je posvećena da pokaže kako inkluzivne prakse ne samo da podržavaju pravo svakog deteta na kvalitetno obrazovanje, već i da grade jaku i raznoliku bazu ljudskog kapitala koja je neophodna za ekonomsku otpornost. Međutim, tekuća globalna kriza učenja i izazovi kao što su razlike u pristupu i ishodima za marginalizovanu decu ukazuju na hitnu potrebu da se prodube reforme i obezbedi da ni jedno dete ne bude ostavljeno.“

Deyana Kostadinova, direktorka UNICEF-a u Srbiji

Podržana je organizacija javnog slušanja u Narodnoj skupštini Republike Srbije o Nacionalnom izveštaju o inkluzivnom obrazovanju u Republici Srbiji za period 2019-2021. godine i postignut je konsenzus o najvažnijim nalazima i preporukama.

Svečano su otvoreni resursni centri i donirane asistivne tehnologije uz učešće komesarke EU za obrazovanje, ambasadora Delegacije Evropske unije u Srbiji, ministra prosvete i direktorke UNICEF-a.

Biotehnoška škola „Šumatovac“ iz Aleksinca bila je domaćin promocije Inkluzivnog obrazovanja i uvažavanja različitosti.

Poruku da je učenje moguće samo kada sva deca uče zajedno poslali su ministarka prosvete Slavica Đukić Dejanović, ambasador EU u Srbiji Emanuele Žiofre, direktorka UNICEF-a u Srbiji Deyana Kostadinova i predsednik opštine Aleksinac Dalibor Radičević.

Promocija inkluzivnog obrazovanja organizovana je u još 18 jedinica lokalne samouprave sa ciljem da se javnosti pošalje snažna poruka o važnosti inkluzivnog obrazovanja i poruke da je škola uspešna i ima zaokruženu funkciju samo ako su u njoj sva deca ravnopravna – bez diskriminacije, razdvajanja i izuzetaka.

Promocija inkluzivnog obrazovanja održana je sledećim opštinama/gradovima koje su odabrane za učešće na projektu: Petrovcu na Mlavi, Osečini, Topoli, Trsteniku, Surdulici, Knjaževcu, Novom Bečeju, Bujanovcu, Subotici, Beloj Crkvi, Obrenovcu, Raškoj, Gornjem Milanovcu, Prokuplju, Žablju, Bečeju, Požegi i Svilajncu. Promocija projekta održana je pred predstavnicima opština, rukovodiocima škola, predstavnicima UNICEF-a, COP-a, CIP-a i predstavnicima partnerskih organizacija.

Aktivnosti promocije inkluzivnog obrazovanja, uključujući i brend inkluzivnog obrazovanja dosegli su do najmanje 175.000 ljudi.

ISPRIČALI SMO LEPE PRIČE I POSLALI VAŽNE PORUKE

U Ekonomsko-trgovačkoj školi u Zaječaru upoznali smo učenike i nastavnike koji su nas podsetili zašto je inkluzivno obrazovanje važno i neophodno. Inspirativnu priču koju smo tamo zabeležili možete pronaći [ovde](#), a priča iz Osnovne škole „Sonja Marinković” iz Novog Sada nalazi se [ovde](#).

U Srednjoj školi „Kraljica Jelena” u opštini Raška videli smo koliko je značajna podrška škole, opštine, ali i vršnjaka u obrazovanju dece sa smetnjama u razvoju. Ovu podsticajnu priču možete pročitati [ovde](#), a priču o doprinosu projekta razvoju inkluzivnog obrazovanja [ovde](#).

U Osnovnoj školi „8. oktobar” u Vlasotincu videli smo da je inkluzivno obrazovanje investicija u sadašnjost i budućnost. Za decu, škola je mesto gde uče nove stvari, upoznaju prijatelji, stiču veštine i interesovanja, škola podstiče participaciju koja će ih kasnije pripremiti za svet. Zanimljivu priču o Osnovnoj školi „8. oktobar” i vršnjačkoj edukatorki Ljubici možete pročitati [ovde](#).

Deca su nam poručila šta znači da **Učimo svi zajedno**.

Kako asistivna tehnologija pomaže u obrazovanju učenika sa smetnjama u razvoju pokazali su nam, učenica OŠ „Sveti Sava” u Čačku, njeni roditelji i nastavnici, kao i predstavnica Resursnog centra „Miodrag V. Matić” u Užicu. Ovu zanimljivu priču možete pogledati [ovde](#).

Učenici i nastavnici OŠ „Jovan Jovanović Zmaj” i mentorka škole kandidata za status model ustanove ispričali su nam o pozitivnom uticaju koji osnažene kompetencije nastavnika za inkluzivno obrazovanje imaju na učenike, i značaju vršnjačke podrške. O tome možete pročitati u ovom [članku](#).

OSTVARILI SMO USPEŠNA I VAŽNA PARTNERSTVA

Sarađivali smo sa **partnerima** koji imaju veliko iskustvo i posvećeni su daljem razvoju kvalitetnog inkluzivnog obrazovanja:

- ▶ Zavodom za unapređenje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja,
- ▶ Zavodom za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja,
- ▶ Institutom za psihologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu,
- ▶ Centrom za interaktivnu pedagogiju (CIP),
- ▶ Centrom za socijalnu politiku (CSP),
- ▶ Centrom za obrazovne politike (COP),
- ▶ konzorcijumom AIAS (AIAS Bologna Onlus, Italijanska mreža nezavisnih centara za asistivnu tehnologiju (GLIC) i Evropski univerzitet sa Kipra),
- ▶ konzorcijumom koji čine „Particip GmbH” iz Nemačke i Centar za socijalnu politiku iz Srbije,
- ▶ pojedincima koji zajedno sa nama posvećeno rade na unapređivanju obrazovanja zasnovanom na principima pravičnosti, otvorenosti, kvaliteta i inkluzivnosti.

Uspostavili smo uspešnu saradnju sa **206 škola** i **20 jedinica lokalnih samouprava** i njihovim zaposlenima – nastavnicima, stručnim saradnicima, zaposlenima u sistemu socijalne i zdravstvene zaštite te zaposlenima u jedinicama lokalne samouprave. Svi oni zajedno sa nama angažovano rade na jačanju kapaciteta i stvaranju inkluzivnije društvo.

Zahvaljujemo se svima koji su doprineli rezultatima projekta „Učimo svi zajedno” i svima koji će nastaviti posvećeno da rade na daljem unapređivanju inkluzivnog obrazovanja, sa ciljem da svako dete uči i razvija se u inkluzivnom, otvorenom, pravednom i podržavajućem obrazovnom okruženju.

